



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. Expenditur primus effectus consuetudinis, qui est obligatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

- 1 Consuetudo vniuersi civitatis aliam non obligat.
- 2 Quando in vna ciuitate non est lex, nec consuetudo, recurrere debet iudex ad vicinas ciuitates, non ex obligatione, sed ex aequitate.

DE priori effectu consuetudinis, qui est obligatio, satis superque dictum est: cum enim consuetudo pro lege suscipitur, & de ratione legis sit obligationem inducere, infertur manifeste consuetudinem hanc vim obligandi habere. Quocirca sicut lex pro materia grauitate obligat ad culpam; sic consuetudo, quae est vera lex, ad eam obligabit.

Difficultas ergo prima est, an consuetudo introducti possit, quae solum ad poenam obliget, & ad poenam determinatam?

Et quidem mihi videtur certum id fieri posse; quae enim est repugnantiā, vt consuetudo introducatur puniendi transgressores alicuius legis, hac vel illa poena determinata? cum enim id lege fieri possit, cur non poterit fieri consuetudine, quae pro lege suscipitur? Item introducti potest consuetudo, vt tali poena puniatur transgressores alicuius constitutionis, etiam si constitutio ad culpam moralem non obliget. Ergo iam potest consuetudo ad poenam tantum obligare; & ita tenet Suarez lib. 7. de legib. c. 16. n. 2. & 3. cum Roeh, de Cuit. tract. de consuet. sect. 4. num. 10.

2 Secunda difficultas est, an consuetudo vniuersi civitatis aliam obliget?

Respondet obligare non posse, quia consuetudo, & prescriptio tantum habet de potestate, quantum de usu, & actu, vt ex Baldo, & aliis probat Menochius de reuendenda possess. rem. 5. num. 91. & Rota in nouissimis decis. 288. num. 4. tom. 1. ad Farinacium. Quocirca non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam, nec de casu ad casum, sic Salas disp. 19. sect. 14. Suarez lib. 7. cap. 16. num. 6. & alij plures ab eisdem relati. Ratio est, quia Princeps solum censetur velle consuetudine obligare communitatem, quae illam introduxit, non aliam; communitas item aliam introducit ex intentione se obligandi tantum. Ergo nunquam ex consuetudine vniuersi communitatis alia obligatur.

3 Nihilominus tamen, si in aliqua ciuitate non fuerit statutum, aut lex, aut consuetudo, quibus causa decidatur, recurrere debet iudex ad consuetudinem vicinatum ciuitatum, si rationabilis est, iuxta c. cum eo, de consensu, & c. cum olim, de consuetud. & tradit Panor. ibi n. 1. Et idem est in eadem ciuitate circa diuersum casum, si subest eadem ratio, & aequitas. Conceditur enim tunc extensio, & vsus praescriptionis, vt reatilis alius docet Menochius supra num. 65. Verum, vt recte aduertit Salas disp. 19. sect. 14. num. 102, hoc intelligendum est non de obligatione, sed de convenientia, & aequitate; quia consuetudo vniuersi civitatis ad aliam authentice non extenditur, neque de vno casu ad alium, vt dictum est. Neque obstat textus in cap. super eo, de cognat. spirituali, vbi videtur praecipere Episcopo consuetudinem suae metropolitanae Ecclesiae, vel aliarum circumpositarum inquirere, & diligenter imitari: tum, quia hoc non videtur inungi ex praecisa obligatione, sed ex aequitate: tum & praecipue quia illa inquisitio, & investigatio consuetudinis metropolitanae Ecclesiae, vel vicinatum ciuitatum fit ad investigandam consuetudinem propriae Ecclesiae, quae ignorabatur; quare consuetudo vicinatum ciuitatum, vel metropolitanae Ecclesiae non obligat suffraganeum, quia est metropolitanae Ecclesiae, vel ciuitatum vicinarum; sed quia praesumitur eandem esse consuetudinem in propria Ecclesia, licet ignoretur. Vt autem plene cognoscatur, (ait Pontifex) consueuendos esse vicinos Episcopos, & maxime metropolitanum: an, inquam, consuetudo suae Ecclesiae, sic consuetudo communis totius diocesis, sic explicat Suar. supra num. 7.

§. II.

• Qua ratione consuetudo abroget legem praesistentem, qui est secundus effectus consuetudinis.

- 1 Consuetudo legitime praescripta abrogat legem.
- 2 Quod intelligitur de lege praecipiente, & poenali.
- 3 Potest consuetudo abrogare poenam legis, manente legis obligatione.
- 4 Potest consuetudo contra abrogare legem manente obligatione ad poenam.
- 5 Potest abrogare legem irritantem.
- 6 Quid dicendum de lege prohibente consuetudinem contrariam? Proponitur ratio dubitandi abrogari non posse.
- 7 Proponitur distinctio Suarez, & aliorum, sed non admittitur.
- 8 Lex improbus consuetudinem praeterita, sed etiam futura intelligitur.

- 9 Proponitur obiectio, & soluitur.
- 10 Si lex improbet consuetudinem, vt reipublica inconuenientem, non potest aduersus illam consuetudo praualere, nisi res ita mutentur, vt prudenter possit legislator velle legi derogare.
- 11 Potest consuetudo praualere aduersus legem versantem circa sacramentalia.
- 12 Aduersus ius gentium communis sententia tenet consuetudinem praualere non posse.
- 13 Contrarium probabile est.
- 14 Aliqua notantur in huius probabilitatis confirmationem.

Tenet communis sententia consuetudinem rationabilem, & legitime praescriptam efficaciam habere abrogandi legem, seu tollendi eius obligationem, ex cap. vlt. de consuetud. & l. de quibus, l. sed ea, ff. de legib. neque opus est in manifesta auctoritate coarctare. Ratio est, quia ad bonum commune, & rectam reipublicae gubernationem pertinet, se Princeps suis legibus adstringat populum diu earum oblationi repugnanti; sed potius conueniat & consentiat consuetudini a populo introductae. Ergo ex huiusmodi consensu efficaciam habet consuetudo tollendi legem.

Ad plenam tamen intelligentiam huius communis sententiae, aliqua expedienda sunt difficultates. Prima est, an intelligatur supra dicta de iure non solum de lege pure praecipiente, sed etiam poenali? Deinde, an consuetudo valeat abrogare poenam, relicta obligatione ad culpam? Et circa primum omnes affirmant consuetudinem praualere posse aduersus quatinus libet legem positam, quia potest esse rationalis, & legitime praescripta: imò circa legem poenalem potest excoipere maior conuenientia, eo quod populus efficacius eius oblationi repugnat potest.

Circa secundum vetò Castro lib. 2. de lege poen. cap. 2, alios referens existimat consuetudinem abrogare non posse poenam lege positam, nisi simul abroget ipsam legem, seu eius obligationem. Mouetur, quia faciens contra legem committit culpam; ergo adstringitur poena, quia poena est propter culpam. Ergo consuetudo non potest abrogare poenam legis, manente legis obligatione.

3 Nihilominus dicendum est posse consuetudinem abrogare poenam non solum ferendam a iudice (de hac enim nullus dubitat) sed etiam ipso iure latam, manente legis obligatione, sic docuit Nauarr. comment. de regulis, num. 55. & in summ. c. 27. num. 106. Suar. lib. 7. cap. 19. num. 1. Salas disp. 19. sect. 9. num. 76. cum Panor. cap. 3. de iuriga, & pasc. Syluest. consuetudo, quast. 3. & l. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 18. quast. 10. Ratio est manifesta, quia est transgressioni legis debeat poena, sed non debeat hae poena determinata, cum poterit alia imponi, vel relinqui arbitrio iudicis imponenda. Ergo optime potest consuetudo poenam abrogare manente legis obligatione. Et confirmo. Nemini dubium est posse Principem abrogare poenam in lege positam, manente legis obligatione; sed quod fit lege explicita, fieri potest consuetudine. Ergo Item Extrinsec. l. de rebus Ecclesiae non alienand. & in Clement. ambrosio, vob. tit. & in aliis multis decretis, variegatae sunt impostae, quae iam etiam cessant, manente legis obligatione, vt testatur Nauarr. cap. 27. num. 150. Suarez, & Salas supra. Ad fundamentum contrarium respondeo, violantem legem committere culpam, & poenam obnoxium esse, non tamen huic poenae determinatae, sed arbitrio iudicis relinqui.

4 Secunda difficultas est e contra, an consuetudo possit abrogare legem obligantem, manente obligatione ad poenam.

Respondet breuiter posse, nisi poenalis conditionis sit, vt culpam praesupponat: sic tradit Salas disp. 19. de legibus, cap. 9. num. 77. cum Nauarr. in c. fraternitas, l. 2. quast. 2. num. 116. considerat. 3. Suarez lib. 7. cap. 19. n. 12. Ratio est, quia dari possunt leges pure poenales, quae solum ad poenam obligent, non ad culpam propriam. Ergo etiam consuetudine hoc ipsum introduci potest. Dixi, nisi poena talis conditionis sit, quae culpam propriam supponat, quod dixi propter censuras, quae nunquam imponuntur nisi conuincibus, & inobedientibus Ecclesiae, ac proinde culpam propriam committentibus.

5 Tertia difficultas est de lege irritante, an, inquam, consuetudo possit abrogare huiusmodi legem?

Respondet posse, quia per legem id fieri posse nemo dubitat. Ergo etiam per consuetudinem fieri potest, quae loco legis succedit. Item potest inueniri causa honestas legem, quae deroget priori irritanti, vt de facto à Tident. factum est in variis impedimentis matrimonij iure antiquo positus. Ergo etiam potest inueniri causa honestas consuetudinem, quae simili deroget sic docuit Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 4. n. 11. & 14. Suarez lib. 7. cap. 19. n. 14. Salas disp. 19. sect. 10. n. 78. Basilius de Leon. lib. 6. de matrim. cap. 4. n. 6. & alij plures ab eisdem relati. Ex qua resolutione inferunt supra dicti Doctores, posse consuetudine introducti impedimenta matrimonium irritantia & introducta iure humano aboleri. Neque obstat textus in cap. quod